

Hare excellentie mevrouw drs. E.I. Schippers
Minister van VWS
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

Den Haag, 18 augustus 2011

Kenmerk: GBO/NZW/11638
Betreft: Afbouw medewerking VWS aan het Landelijke Schakelpunt

Hooggeachte mevrouw Schippers,

Op 11 april 2011 heeft u Nictiz bericht dat u overgaat tot afbouw van uw medewerking aan het Landelijk Schakelpunt (LSP). De aanleiding hiervoor is het verwerpen van het voorstel tot wijziging van de Wet gebruik burgerservicenummer in de zorg door de Eerste Kamer en het aannemen van de motie X van het lid Tan. U heeft aangegeven de afbouw zorgvuldig vorm te willen geven in verband met de continuïteit van zorg en de belangen van individuele patiënten. Nictiz is verzocht te verkennen of er zonder overheidssteun een toekomstperspectief bestaat voor het LSP met Nictiz en/of andere partijen en binnen drie maanden te komen met een voorstel. Naar aanleiding van een verzoek van de Tweede Kamer heeft u deze termijn verlengd tot 22 augustus 2011. Met deze brief beantwoordt Nictiz uw verzoek.

Wettelijke mogelijkheid

Allereerst is het van belang vast te stellen of continuering van de landelijke infrastructuur wettelijk gezien mogelijk is, nu het wetsvoorstel is verworpen. Hiertoe is door Nictiz een concept doorstartmodel opgesteld en is een zienswijze van het College bescherming persoonsgegevens gevraagd. Op 16 augustus jl. heeft het CBP deze zienswijze bekend gemaakt. Hiermee is duidelijk geworden dat het is toegestaan dat medische gegevens zo nodig landelijk opvraagbaar worden gemaakt voor zorgverleners mits de patiënt daar uitdrukkelijke toestemming voor geeft. Voor de volledige inhoud verwijzen wij graag naar het door het CBP gepubliceerde document. De eis dat de patiënt uitdrukkelijke toestemming dient te geven voor het op deze manier uitwisselen van medische gegevens, heeft aanzienlijke operationele en financiële consequenties voor de gezondheidszorg. De mogelijkheid voor elektronische uitwisseling van medische gegevens is essentieel voor goede en veilige zorg. Binnen de sector is het tot nu toe echter niet in alle situaties gebruikelijk om patiënten hiervoor uitdrukkelijke toestemming te vragen. In veel gevallen wordt volstaan met informeren en het geven van de mogelijkheid om bezwaar te maken. De registratie van uitdrukkelijke toestemming van iedere patiënt levert een extra administratieve handeling op voor zorgverleners.

Draagvlak

De afgelopen jaren is het onderwerp elektronische communicatie in de zorg binnen en buiten de sector veelvuldig onderwerp van debat geweest waarbij voor- en tegenstanders zich nadrukkelijk hebben laten horen. Veel aspecten zijn hierbij aan de orde geweest waaronder de juistheid van de te treffen veiligheidsmaatregelen, de wijze van begrenzing tot de eigen zorgverleners, geen-bezwaar versus uitdrukkelijke toestemming, de veiligheid en inrichting van de huidige oudere systemen, het verplichte karakter voor zorgverleners en de rol van de overheid. Een enkele maal is ook nut en noodzaak van elektronische communicatie in de zorg ter discussie gesteld. 2,8 procent van de bevolking heeft bezwaar gemaakt tegen communicatie van persoonlijke medische gegevens via het LSP.

Bij de vaststelling of voldoende draagvlak aanwezig is om de infrastructuur met het LSP binnen de bestaande wettelijke kaders op enige wijze te continueren laat Nictiz zich met name leiden door de koepelorganisaties van patiënten en consumenten, zorgaanbieders en zorgverzekeraars. Dit draagvlak is de afgelopen maanden nadrukkelijk bevestigd. Een aantal partijen noemt hierbij randvoorwaarden die wij in het algemeen realistisch en verenigbaar achten.

De Vereniging Huisartsenposten Nederland (VHN), de Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering der Pharmacie (KNMP), de Landelijke Huisartsen Vereniging (LHV), het Nederlands Huisartsen Genootschap (NHG), en de Nederlandse Vereniging van Ziekenhuisapothekers (NVZA) hebben Nictiz gezamenlijk bericht medewerking te willen verlenen aan de overgang van het huidige LSP naar een nieuw te vormen servicecentrum voor zorgcommunicatie. Deze organisaties zijn een project gestart waarin de mogelijkheden en voorwaarden voor deze overgang worden verhelderd. Nictiz participeert in dit project waarin naast bovengenoemde organisaties een nadrukkelijke positie voor patiënten- en consumentenvertegenwoordiging, gebruikersverenigingen, regionale samenwerkingsverbanden en ICT-leveranciers is. Het uitgangspunt is dat het servicecentrum een neutrale, niet op winst gerichte organisatie van en voor de zorg wordt.

Bekostiging

Het noodzakelijk budget voor het servicecentrum bedraagt tussen de 7,2 en 10 miljoen euro per jaar, afhankelijk van de nog te kiezen invulling. Dit bedrag zal door de gebruikers moeten worden opgebracht, nu u uw medewerking afbouwt. De best haalbare methode hiervoor lijkt een abonnementstarief per aansluiting. Zorgverzekeraars Nederland heeft aangegeven niet bereid te zijn tot rechtstreekse bekostiging van het servicecentrum. Wel beschouwt men een door het servicecentrum in rekening gebracht abonnementstarief als integraal onderdeel van de door een zorgverlener te maken kosten dat in het tarief van een zorgproduct kan worden verdisconteerd.

Conclusie en voorstel

Op basis van het bovenstaande kan worden vastgesteld dat er een wettelijke mogelijkheid en draagvlak bestaat voor voortzetting van de invoering van een landelijke infrastructuur voor elektronische communicatie op basis van het LSP zonder overheidssteun. Het lijkt haalbaar dat ook bekostiging door de gebruikers kan plaatsvinden, dit is echter op dit moment nog onvoldoende zeker. Ten aanzien van de afbouw van uw medewerking stellen wij het volgende traject voor.

Uiterlijk eind september 2011 zegt Nictiz de overeenkomsten met de op het LSP aangesloten zorgverleners op. Dit betreft zoals u bekend bijna 80 procent van de huisartsenposten, huisartsenpraktijken, apotheken en ziekenhuizen. In verband met de contractuele opzegtermijn van drie maanden kan het LSP dan per 1 januari 2012 worden stilgelegd. De geregistreerde verwijzingen kunnen vervolgens worden vernietigd en communicatie van medische gegevens is niet langer mogelijk. De bijna 9 miljoen burgers die dit betreft dienen hierover te worden geïnformeerd. Wij gaan ervan uit dat de Tweede Kamer met dit tijdschema desgewenst gelegenheid heeft om met u over de afbouw te spreken voordat deze een feit is. Het ontbreken van financiële middelen voor 2012 maakt uitstel van dit traject onmogelijk. Volledigheidshalve wijzen wij er nogmaals kort op dat sluiting van het LSP aanzienlijke nadelen heeft voor de kwaliteit en veiligheid van zorg en de kwaliteit en veiligheid van elektronische communicatie in verschillende situaties. Gedurende de opzegtermijn zullen de aangesloten zorgverleners waar mogelijk tot een alternatieve oplossing voor de noodzakelijke communicatie, zoals het terugvallen op oudere systemen, moeten besluiten. Parallel hieraan blijft Nictiz de komende periode open staan voor een concreet voorstel voor overdracht van het LSP aan een servicecentrum voor zorgcommunicatie. Aan het project dat bovengenoemde organisaties uitvoeren om tot een dergelijk voorstel te komen zal Nictiz blijven meewerken. Wij zullen uw ministerie op de hoogte houden van de voortgang van dit onderzoek.

Voor Nictiz gelden in ieder geval de volgende voorwaarden:

- Overdracht zal slechts plaatsvinden aan een neutrale partij. Vertegenwoordigers van zorgverleners en patiënten/consumenten zullen nadrukkelijk de koers moeten bepalen.
- De organisatie en de uitwisseling van gegevens zal volledig moeten voldoen aan de eisen die de bestaande wetgeving op dit gebied stelt. De eerder genoemde zienswijze van het College bescherming persoonsgegevens is hierbij richtinggevend. Wij gaan ervan uit dat hantering van het getoetste concept doorstartmodel onder andere impliceert dat de op dit moment in de verwijzindex geregistreerde burgerservicenummers moeten worden verwijderd.
- Een eventuele overdracht zal mogelijk moeten zijn binnen de wet- en regelgeving en de subsidievoorwaarden die van toepassing zijn.
- Uiterlijk 1 november 2011 zal tenminste 70% van het noodzakelijk budget gegarandeerd moeten zijn om een uit bedrijfsmatig oogpunt verantwoorde overdracht te kunnen doen.

Gaarne vernemen wij uw reactie op dit voorstel. Vanzelfsprekend zijn wij bereid tot nadere toelichting en overleg indien noodzakelijk.

Met vriendelijke groet,

Mr. H. Bosma
Voorzitter Nictiz

Bijlage: zienswijze CBP